

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain 26 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain valtuussäännöstä, joka koskee päätöksentekoa hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista ja maksun suuruudesta. Ope-

tusministeriön asetuksen sijasta asiasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2009.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tekijänoikeuslain (404/1961) 2 a luvussa säädetään hyvityksestä teoksen kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön.

Hyvitysmaksu perustuu tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22 päivänä toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY säännöksiin. Direktiivi edellyttää hyvityksen järjestämistä, jos jäsenvaltio säätää direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan (yksityinen kopiointi) mukaisen poikkeuksen tai rajoituksen teoksen kappaleiden valmistusoi-keuteen.

Direktiivissä tarkoitettu hyvitys on Suomessa toteutettu kuluttajille myytävien ääni- ja kuvanauhojen ja muiden tallennusalojen hintaan sisällytettävällä erityisellä maksulla.

Voimassa olevat tekijänoikeuslain 2 a luvun säännökset on säädetty lailla 821/2005. Ne korvasivat vuodesta 1984 voimassa olleet säännökset yksityisen kopioinnin korvaamiseksi säädetyistä niin sanotusta kasettimaksusta.

Hyvitysmaksua koskevat perussäännökset ovat 26 a §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan maksun piirissä ovat yleisön keskuuteen levitettäväksi valmistetut tai maahantuodut ääni- ja kuvanauhat sekä muut laitteet, joihin teos voidaan tallentaa ja joita merkittävässä mää-

rin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön. Velvollisuus maksamiseen on valmistajalla ja maahantuojalla.

Maksu vahvistetaan laitteen esityksajan tai tallennuskapasiteetin perusteella. Maksu käytetään suorana hyvityksenä teosten tekijöille sekä välillisenä hyvityksenä tekijöille heidän yhteisiin tarkoituksiinsa. Hyvitys maksetaan tekijöille lukuisia tietyn alan Suomessa käytettyjen teosten tekijöitä edustavan järjestön välityksellä opetusministeriön vuosittain hyväksymän maksuvarojen käyttösuunnitelman mukaisesti.

Jälleenmyyjän toissijaisesta maksuvelvollisuudesta säädetään 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa ovat valtuussäännökset, joiden nojalla säädetään maksun soveltamisalasta ja sen suuruudesta. Voimassa olevassa muodossa sekä maksun soveltamisalasta että maksun suuruudesta päättäminen on säädetty tapahtuvaksi opetusministeriön asetuksella.

Ennen opetusministeriön asetuksen antamista liikenne- ja viestintäministeriöltä ja kauppa- ja teollisuusministeriöltä on lain mukaan pyydettävä lausunto siitä, mitkä laitteet kuuluvat maksun piiriin.

Ennen asetuksen antamista opetusministeriö neuvottelee lisäksi tallennusalojen valmistajia ja maahantuojia sekä tekijöitä edustavien järjestöjen kanssa.

Hallitusryhmät ovat marraskuun 13 päivänä 2007 päättäneet, että "muutetaan hyvitysmaksun piiriin kuuluvien laitteita koskevaa päätöksentekoa niin, että asiasta päättää valtioneuvosto opetusministeriön esityksestä. Asian valmistelussa kuullaan työ- ja elinkeinoministeriötä sekä liikenne- ja viestintäministeriötä."

Hyvitysmaksun yhteiskuntapoliittisen merkityksen vuoksi tekijänoikeushallintoa syksyllä 2007 arvioitaessa on pidetty tarpeellisenä, että maksun määräämistä koskevaa päätöksentekotasoa nostetaan. Tämän mukaisesti ehdotetaan tekijänoikeuslain 26 a §:n 3 momentti muutettavaksi siten, että sekä maksun piiriin kuuluvat laitteet että maksun suuruus säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ennen asian esittelyä valtioneuvoston päättäväksi opetusministeriön tulisi pyytää liikenne- ja viestintäministeriöltä sekä työ- ja elinkeinoministeriöltä lausunto siitä, mitkä laitteet kuuluvat maksun piiriin ja mikä on maksun suuruus. Asetusta valmisteltaessa opetusministeriön tulisi neuvotella laitteiden valmistajia ja maahantuojaia sekä tekijöitä edustavien järjestöjen kanssa, kuten nykyinkin. Lisäksi ehdotetaan, että opetusministeriön tulisi neuvotella myös kuluttajaviranomaisten kanssa.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia eikä ympäristövaikutuksia.

Esityksellä on vaikutuksia viranomaisten toimintaan siltä osin kuin asetuksenantovaltuus siirtyy opetusministeriöltä valtioneuvostolle. Esityksen voidaan arvioida lisäävän päätöksenteon pohjaksi tarvittavaa selvitystoimintaa ja tiedonhankintaa.

Esityksellä voidaan arvioida olevan myös muita yhteiskunnallisia vaikutuksia. Valtioneuvosto voi uuden lain mukaisessa poliittisessa päätöksenteossa ottaa paremmin huomioon tekijöiden suojaamisen samoin kuin esimerkiksi tietoyhteiskuntakehityksen tarpeet.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu opetusministeriössä. Esitysluonnoksesta pyydettiin

lausunnot seuraavilta tahoilta: liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry, Elektroniikan Tukukauppiat ry, Elinkeinoelämän Keskusliitto, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys Gramex ry, Keskuskauppakamari, Kilpailuvirasto, Kopiaisto ry, Kuluttajat – Konsumenterna ry, Kuluttajavirasto, Nokia Oyj, Sanasto ry, Suomen kaupan liitto, Suomen Kuluttajaliitto, Suomen Yrittäjät ry, Säveltäjäin tekijänoikeustoimisto Teosto ry ja Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry. Esitysluonnoksesta annettiin 14 lausuntoa.

Viisi lausunnonantajaa kannatti lainmuutosta siten, että valtioneuvostossa tapahtuva päätöksenteko koskisi vain maksun piiriin kuuluvia laitteita. Työ- ja elinkeinoministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön erityisen kuulemisen tarvetta korostettiin niin ikään viidessä lausunnossa. Oikeudenhaltijoiden edustajat kannattivat hyvitysmaksua koskevan päätöksenteon säilyttämistä nykyisellään siten, että sekä hyvitysmaksun alaan kuuluvia laitteita että maksun suuruutta koskeva päätöksenteko säilyy opetusministeriössä.

Kuluttajia edustavien järjestöjen kuulemisesta päätöksenteon valmistelussa pidettiin tärkeänä Kuluttajaliiton, Elinkeinoelämän Keskusliiton ja Nokian lausunnoissa. Kaksi viimeksi mainittua lausunnonantajaa esitti lisäksi, että myös hyvitysmaksun suuruutta koskeva päätöksenteko tulisi siirtää valtioneuvostolle.

Esitystä on lausuntomenettelyn jälkeen tarkistettu.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2009.

Lakia on tarkoitus soveltaa säädettäessä vuoden 2009 hyvitysmaksua koskeva asetus.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

tekijänoikeuslain 26 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/1961) 26 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 821/2005, seuraavasti:

26 a §

Valtioneuvoston asetuksella säädetään liikenne- ja viestintäministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön annettua asiasta lausuntonsa, mitkä laitteet kuuluvat 1 momentissa tarkoitetun maksun piiriin ja mikä on maksun suuruus. Ennen asetuksen antamista opetusministeriö neuvottelee 1 momentissa tarkoitettuja valmistajia ja maahantuojia sekä tekijöitä edustavien järjestöjen ja kuluttajaviranomaisten kanssa. Maksu tulee vahvistaa suuruudeltaan sellaiseksi, että sitä voidaan pitää sopivana hyvityksenä teosten kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön. Laitekohtaiselle kokonaismäärälle tulee vahvistaa yläraja, jota maksu ei saa ylittää. Maksun

suuruutta vahvistettaessa tulee ottaa huomioon saatavilla oleva tutkimustieto yksityisen kappaleen valmistamisen yleisyydestä sekä se, missä määrin yksityisen kappaleen valmistamisen estäviä teknisiä toimenpiteitä on käytetty yleisön saataviin saatettujen teosten suojana. Laitetyypeittäin tulee lisäksi ottaa huomioon se, missä määrin laitetta on mahdollista käyttää kappaleiden valmistamiseen teknisillä toimenpiteillä suojatuista ja suojaamattomista teoksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kulttuuri- ja urheiluministeri *Stefan Wallin*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

tekijänoikeuslain 26 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/1961) 26 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 821/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 a §

Opetusministeriön asetuksella säädetään liikenne- ja viestintäministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön annettua asiasta lausuntonsa, mitkä laitteet kuuluvat 1 momentissa tarkoitetun maksun piiriin. *Opetusministeriön asetuksella säädetään myös* maksun suuruus. Ennen asetuksen antamista opetusministeriö neuvottelee 1 momentissa tarkoitettuja valmistajia ja maahantuojia sekä tekijöitä edustavien järjestöjen kanssa. Maksu tulee vahvistaa suuruudeltaan sellaiseksi, että sitä voidaan pitää sopivana hyvityksenä teosten kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön. Laitekohtaiselle kokonaismäärälle tulee vahvistaa yläraja, jota maksu ei saa ylittää. Maksun suuruutta vahvistettaessa tulee ottaa huomioon saatavilla oleva tutkimustieto yksityisen kappaleen valmistamisen yleisyydestä sekä se, missä määrin yksityisen kappaleen valmistamisen estäviä teknisiä toimenpiteitä on käytetty yleisön saataviin saatettujen teosten suojana. Laitetyypeittäin tulee lisäksi ottaa huomioon se, missä määrin laitetta on mahdollista käyttää kappaleiden valmistamiseen teknisillä toimenpiteillä suojatuista ja suojaamattomista teoksista.

26 a §

Valtioneuvoston asetuksella säädetään liikenne- ja viestintäministeriön sekä *työ- ja elinkeinoministeriön* annettua asiasta lausuntonsa, mitkä laitteet kuuluvat 1 momentissa tarkoitetun maksun piiriin *ja mikä on* maksun suuruus. Ennen asetuksen antamista opetusministeriö neuvottelee 1 momentissa tarkoitettuja valmistajia ja maahantuojia sekä tekijöitä edustavien järjestöjen *ja kuluttajaviranomaisten* kanssa. Maksu tulee vahvistaa suuruudeltaan sellaiseksi, että sitä voidaan pitää sopivana hyvityksenä teosten kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön. Laitekohtaiselle kokonaismäärälle tulee vahvistaa yläraja, jota maksu ei saa ylittää. Maksun suuruutta vahvistettaessa tulee ottaa huomioon saatavilla oleva tutkimustieto yksityisen kappaleen valmistamisen yleisyydestä sekä se, missä määrin yksityisen kappaleen valmistamisen estäviä teknisiä toimenpiteitä on käytetty yleisön saataviin saatettujen teosten suojana. Laitetyypeittäin tulee lisäksi ottaa huomioon se, missä määrin laitetta on mahdollista käyttää kappaleiden valmistamiseen teknisillä toimenpiteillä suojatuista ja suojaamattomista teoksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.